

Vabariigi Valitsuse korralduse
„Euroopa Liidu majandus- ja sotsiaalkomitee liikmete ja asendusliikmete
kandidaatide kinnitamine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Euroopa Liidu majandus- ja sotsiaalkomitee (edaspidi *komitee*) on Euroopa Liidu (EL) nõuandva staatusega alaline organ, mis esindab liikmesriikide erinevaid majanduslikke ja sotsiaalseid rühmitusi. Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) kohaselt konsulteerivad Euroopa Parlament, nõukogu või komisjon komiteega aluslepingutes ettenähtud juhtudel. Samuti võivad need institutsioonid komiteega konsulteerida kõikidel juhtudel, kui nad peavad seda asjakohaseks. Samuti võib komitee arvamust avaldada omal algatusel.

ELTL artikli 300 kohaselt koosneb komitee tööandjate organisatsioonide esindajatest ja töötajate organisatsioonide esindajatest ning muudest kodanikuühiskonna esindajatest, eelkõige majandus- ja ühiskonnaelu, kodanikutegevuse, kutsetegevuse ja kultuuri alal.

Korralduse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi töö- ja pensionipoliitika osakonna nõunik Pirjo Turk (tel. 626 9179, pirjo.turk@sm.ee).

2. Korralduse eesmärk

Korraldusega esitatakse järgmiseks ametiajaks komiteesse Eesti kandidaadid, et uuendada komitee koosseisu ajavahemikuks 21. september 2020 kuni 20. septembrini 2025.

3. Eelnõu sisu

Asendusliikme kandidaadid nimetatakse juhuks, kui komitee liikme volitused lõppevad enne tema ametiaja lõppu. Vastavalt komitee kodukorra artikli 70 lõike 2 kohaselt lõppevad komitee liikme volitused liikme tagasiastumisel, ametist tagandamisel, surma korral, vääramatu jõu korral või liikmesuse välistamise tõttu. Juhul, kui komitee liikme volitused lõppevad eelnevalt nimetatud põhjustel, ei teki asendusliikmel kohe õigust komitee töös osaleda. Komitee uue liikme nimetamine toimub läbi vastava asendusmenetluse. Selleks tuleb tagasiastunud põhiliikme asemel esitada komitee liikmekandidaadiks samasse rühma kuuluv asendusliikme kandidaat.

Euroopa Liidu Nõukogu 21. mai 2019. a otsusega määrati Eestile komitees endise 6 koha asemel 7 kohta, mistõttu on Eestil III rühmas (muude huvirühmade esindajad) võimalik uueks ametiajaks nimetada taas 3 liiget. Ka enne eelmist (2015. septembris alanud) komitee ametiaega oli Eestil komitees kokku 7 ametikohta. Ametikohtade arvu suurenemine ühe koha võrra on tingitud Ühendkuningriigi Euroopa Liidust lahkumisest.

Kandidaatide kohad kolme esindatud rühma vahel jagunevad alljärgnevalt:

- I rühm: tööandjate esindajad – 2 liikme ja 2 asendusliikme kohta
- II rühm: töötajate esindajad – 2 liikme ja 2 asendusliikme kohta
- III rühm: muude huvirühmade esindajad – 3 liikme ja 3 asendusliikme kohta.

Esimese rühma (tööandjate esindajad) praegused liikmed on Eve Päärendson (Eesti Tööandjate Keskliit) ja Reet Teder (Eesti Kaubandus-Tööstuskoda) ning asendusliikmed Marika Merilai (Eesti Kaupmeeste Liit) ja Mait Palts (Eesti Kaubandus-Tööstuskoda). Teise rühma (töötajate esindajad) liikmed on Liina Carr (Eesti Ametiühingute Keskliit) ja Mare Viies (Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioon TALO) ning asendusliikmed Peep Peterson (Eesti Ametiühingute Keskliit) ja Kadi Alatalu (Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioon TALO). Kolmanda rühma (muude huvirühmade esindajad) liikmed on Roomet Sõrmus (MTÜ

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda) ja Meelis Joost (Eesti Puuetega Inimeste Koda), asendusliikmed on Kadri Tillemann (MTÜ Lääne-Harju Koostöökogu) ja Mall Hellam (Avatud Eesti Fond).

ELTL artikli 302 esimese lõike kohaselt valitakse komitee liikmed ametisse 5 aastaks. Praeguse koosseisu ametisoleku periood kestab kuni 20. septembrini 2020.a. Liikmesriikide esitatud komitee liikmete nimekirja kinnitab EL Nõukogu pärast konsulteerimist EL komisjoniga. Nõukogu võib küsida arvamusi Euroopa organisatsioonidelt, mis esindavad liidu tegevusega seotud majandus- ja sotsiaalsektoreid ning kodanikuühiskonda. Otsuse komitee koosseisu uuendamise kohta peab EL nõukogu tegema hiljemalt 20. septembril 2020. a.

Komitee liikmete nimetamise osas ei sätesta EL õigus liikmesriigile kohustuslikku protseduuri ega kandidaatide valimiseks pädevat institutsiooni. Liikmesriik määrab vajadusel ise kindlaks komitee liikmekandidaatide valimise siseriikliku protseduuri, põhimõtted ning täiendavad kriteeriumid, millele liikmed ja asendusliikmed peavad vastama.

2015. aastal töötas Sotsiaalministeerium koostöös sidusgruppidega välja komitee liikme ja asendusliikme kandidaatide valiku põhimõtted¹, mis on toodud seletuskirja lisas.

Vastavalt põhimõtetele avaldas Sotsiaalministeerium 5. veebruaril 2020. a ajalehes Postimees teate komitee liikme kandidaatide ja asendusliikme kandidaatide leidmise menetluse alustamise kohta. Samuti jagati vastavat informatsiooni Sotsiaalministeeriumi kodulehel², pressiteatega, mis saadeti ka organisatsioonidele, kes on eelnevalt avaldanud huvi komitee liikmeks kandideerimisel.

Kirjaliku taotluse liikme ja asendusliikme kandidaadi esitamiseks esitas 13 organisatsiooni. Vastavalt I rühmas 3, II rühmas 2 ning III rühmas 8 organisatsiooni. Esimeses rühmas esitasid taotluse Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Töandjate Keskliit ja Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon. Teises rühmas esitasid taotluse Eesti Ametiühingute Keskliit ja Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioon TALO. Kolmandas rühmas esitasid taotluse MTÜ Eesti Leader Liit, Vabaühenduste Liit, MTÜ Eesti Puuetega Inimeste Koda, MTÜ Eestimaa Talupidajate Keskliit, MTÜ Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eesti Korterühistute Liit, Eesti Juristide Liit, Eesti Rooma Klubi ja Eesti Väike- ja Keskmiste ettevõtjate assotsiatsioon.

Eesti Väike ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon (EVEA) avaldas oma taotluses soovi kandideerida nii I rühma kui ka III rühma nimekirjas. Arvestades aga EVEA põhikirjalisi eesmärke, jõudsid Sotsiaalministeeriumi esindajad veendumusele, et EVEA vastab I rühma tunnustele ning ei kvalifitseeru III rühma nimekirjas kandideerima.

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (EPKK) avaldas oma taotluses soovi kandideerida III rühma nimekirjas. Olles valimisprotsessi käigus põhjalikult analüüsinud EPKK kodulehel toodud tegevusi, põhikirjas esitatud eesmärke ja ka liikmeskonda kuuluvaid organisatsioone ning nende vastavust komitee I ja III rühma eesmärkidega, jõudis Sotsiaalministeerium seisukohale, et EPKK-l on võimalik kandideerida I rühmas.

Teises rühmas said õiguse nimetada komitee liikme kandidaadi koos asendusliikme kandidaadiga Eesti Ametiühingute Keskliit ja Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioon TALO, kuna taotluse esitanud organisatsioonide arv vastas komitee II rühmas ette nähtud kohtade arvule.

¹ https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/Uudised/emsk_pohimotted_31032015.pdf

² <https://www.sm.ee/et/uudised/algab-euroopa-majandus-ja-sotsiaalkomitee-liikmete-valimine-jargmiseks-vieks-aastaks>

Kuivõrd I ja III rühmas esitas taotluse liikme kandidaadi koos asendusliikme kandidaadiga esitamiseks rohkem organisatsioone kui komitee vastavale rühmale ettenähtud liikmete arv, anti nimetatud rühmades taotluse esitanud organisatsioonidele võimalus kahe nädala jooksul kokku leppida, millised organisatsioonid rühmadele ettenähtud liikmete ja asendusliikmete kandidaadi kohad täidavad.

Organisatsioonid ei saavutanud kokkulepet I ega III rühmas ning Sotsiaalministeerium koostas I ja III rühma paremusjärjestuse vastavalt komitee liikme ja asendusliikme kandidaatide valiku põhimõtetele. Paremusjärjestuse koostamisel hindas Sotsiaalministeerium taotlustes esitatud organisatsioone iseloomustavate andmete alusel organisatsioonide esinduslikkust eelkõige järgmiste kriteeriumide koostmõjus:

- 1) organisatsiooni võime ja motiveeritus oma huvide esindamiseks;
- 2) organisatsiooni tegevuse kaalukus ühiskonnas;
- 3) organisatsiooni liikmeskonna suurus;
- 4) organisatsiooni tegevuse ulatus riigisiselt ja Euroopa Liidu tasandil;
- 5) organisatsiooni esindatavate tegevusvaldkondade mitmekesisus ning
- 6) vastavus komitee eesmärkidele ja ülesannetele.

Võttes arvesse Sotsiaalministeeriumi koostatud paremusjärjestust, said I ja III rühmas õiguse nimetada komitee liikme kandidaadi koos asendusliikme kandidaadiga järgmised organisatsioonid:

I rühm: 1. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
 2. Eesti Tööandjate Keskliit

III rühm: 1. Eesti Puuetega Inimeste Koda MTÜ
 2. Vabaühenduste Liit
 3. Eestimaa Talupidajate Keskliit

Paremusjärjestus ning selle kujunemine nähtub protokollist. Protokoll edastati kõikidele organisatsioonidele, kes esitasid taotluse komitee liikme kandidaadi ja asendusliikme kandidaadi esitamiseks (lisatud seletuskirjale).

Komitee liikme ja asendusliikme kandidaadi nimetamise õiguse saanud organisatsioonidele anti liikme ja asendusliikme kandidaatide nimetamiseks aega 5 tööpäeva. Kandidaatide esitamiseks edastasid organisatsioonid Sotsiaalministeeriumile kirjaliku avalduse ning isikute nõusolekud kandideerimise kohta. Avaldustes kinnitasid organisatsioonid, et nende esitatud liikme ja asendusliikme kandidaatide puhul ei esine komitee liikmesust välistavaid asjaolusid, mis on järgmised:

- 1) liikmesus valitsuses;
- 2) liikmesus parlamendis;
- 3) liikmesus Euroopa Liidu institutsioonides;
- 4) liikmesus Euroopa Liidu Regioonide Komitees;
- 5) liikmesus Euroopa Liidu Investeeringispanga haldusnõukogus;
- 6) alaline töö Euroopa Liidu ametniku või teenistujana.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi § 12 punktile 4 esitab Euroopa Liidu majandus- ja sotsiaalkomitee liikmekandidaadid Vabariigi Valitsusele sotsiaalminister kooskõlastatult majandus- ja kommunikatsiooniministriga ja teiste asjaomaste ministritega, kuulunud ära asjaomaste valitsusväliste organisatsioonide ettepanekud.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uut terminoloogiat.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

6. Möjud

Komitee koosseisu uuendamine võimaldab Eesti kandidaatidel jätkuvalt osaleda komitee töös, mis omakorda annab võimaluse komitee liikmetel ja nende esindatavatel organisatsioonidel osaleda Euroopa Liidu otsuste tegemise protsessis ning esindada Euroopa Liidu tasandil majanduslike ja sotsiaalsete rühmituste huvisid. Komitee liikmeks olemine annab organisatsioonidele ametliku platvormi oma seisukohtade väljendamiseks Euroopa Liidu tasandil. Kui Eesti komiteesse uusi liikmeid ei nimetaks, ei oleks kolmanda sektori organisatsioonidel võimalik Euroopa Liidu seisukohalt olulistest küsimustes kaasa rääkida.

7. Rakendamisega seotud kulud

Korralduse rakendamise eest ei kaasne kulutusi.

8. Jõustumine

Korraldus jõustub allakirjutamise päeval.

9. Kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine

Korralduse eelnõu edastatakse kooskõlastuseks kõikidele ministeeriumidele. Samuti esitatakse korralduse eelnõu arvamuse avaldamiseks kõigile komitee liikme kandidaadi ja asendusliikme kandidaadi esitamiseks taotluse esitanud organisatsioonidele.